

**Savez udruga za zaštitu potrošača
Hrvatske - Split**

Iločka 6, 21000 Split

Telefon: 021/503 364, Faks: 021/503 365

MB: 2152703, Registarski broj: 17002546

U Splitu, 22. travnja 2010.godine

e-mail:

-tajništvo: info@potrosac-split.org

-predsjednik: nenad.kurtovic@potrosac-split.org

web: www.huzp.hr

(Savez koristi web stranicu uz suglasnost HUZP -
Zagreb)

**Ministarstvo kulture
Uprava za normativne i upravno-pravne poslove
10000 Zagreb, Runjaninova 2**

Komentar na prijedlog Zakona o HRT

Način financiranja javne funkcije HRT-a iz pristojbi na posjedovanje prijemnika je potpuno zastario i pretvorio se u svoju suprotnost u odnosu na načelo zbog kojeg je u svim zemljama bio zasnovan. U začecima emitiranja televizije posjedovanje prijemnika bilo je znak određene razine životnog standarda (čak i luksuz), a jedini program koji je emitiran je bio državni servis. Doista je bilo pravedno da upravo ta bogatija manjina koja koristi uslugu za tu uslugu i plaća, a ne da se teret prevaljuje na siromašniju većinu koja uslugu ne može niti koristiti.

Danas imamo upravo suprotni učinak, jednako pristojbu plaća siromašni umirovljenik u samačkom domaćinstvu kojem je taj jedan prijemnik koji posjeduje jedini izvor informiranja i zabave, kao i bogataš koji u svojoj vili, vikendicama i jahtama ima televizore u svakoj prostoriji. Dakle socijalna preraspodjela tereta javnog servisa je potpuno pogrešno preraspodjeljena upravo suprotno rasporedu dohotka među stanovništvom što se protivi osnovnim ustavnim načelima.

Osim toga taj umirovljenik umjesto stvarnih korisnika financira i cijeli niz djelatnosti HRT-a koje ne može koristiti jer se osim emitiranjem radijskog i televizijskog signala koji mogu koristiti vlasnici prijemnika koji su obveznici plaćanja pristojbe HRT bavi poslovima koje s tim vlasnicima prijemnika nemaju nikakve veze :

„- proizvodnjom i objavljivanjem pisanih, audio i audiovizualnih sadržaja na internetskim portalima općeg ili specijaliziranog karaktera,

- javnim izvođenjem i snimanjem glazbenih sadržaja osobito s područja simfonijske, zbornice, narodne, jazz i zabavne glazbe, te organiziranjem priredbi i koncerata, posebice nacionalne glazbene baštine i suvremenih djela hrvatskih skladatelja i umjetnika izvođača,

- proizvodnjom drugih programskih servisa (proizvodnja internetskih stranica, teleteksta i slično),

- obavljanjem drugih djelatnosti utvrđenih Statutom HRT-a.

(3) HRT može proizvoditi i druge radijske, audiovizualne i multimedijske programe te ih objavljivati u zemaljskim i satelitskim mrežama, putem interneta, kabela ili drugog dopuštenog oblika prijenosa, te pružati kao audio i audiovizualne medijske usluge na zahtjev, u skladu s ovim Zakonom i Ugovorom iz članka 13. ovoga Zakona.“

Tehničko-tehnološki napredak otvorio je čitav niz pitanja što se ima uopće smatrati prijemnikom jer danas čitav niz elektronskih naprava od mobilnih telefona, računala do igračaka ima u sebi sadržan prijemnik što nije moguće kontrolirati, a tim uređajima to i nije osnovna nego tek usputna funkcija (koja se najčešće ne može isključiti). Obveza bi onoga koji naplaćuje uslugu trebala biti da postoji mogućnost da

- Saveza udruga za zaštitu potrošača Hrvatske -

Centar za edukaciju i informiranje potrošača – Bilje, «Dalmatinski potrošač» Split, «Dubrovački potrošač» Dubrovnik, Hrvatska udruga za zaštitu potrošača HUZP – Zagreb, Hrvatska udruga za zaštitu potrošača HUZP – Slavonski Brod, «Klub potrošača» - Vodice, «Međimurski potrošač» Čakovec, «Potrošački centar» Rijeka, «Šibenski potrošač» Šibenik, Udruga za zaštitu potrošača Grada Samobora, Udruga za zaštitu potrošača komunalne djelatnosti – Solin, «Zadarski potrošač» Zadar i «Varaždinski potrošač» Varaždin

se korisnici usluge isključivo bez da im to ometa korištenje drugih funkcija koje taj uređaj omogućava (uključivši gledanje komercijalnih televizijskih programa koji s javnim servisom nemaju veze). Nasuprot tome npr. u trenutku gašenja analognog HRT signala vlasnici starih prijemnika neće moći pratiti zemaljski signal, ali će uz satelitski prijemnik moći i dalje gledati satelitske programe koji s HRT-om nemaju veze, pa ispada da oni i nemaju prijemnik iako taj televizor jednako izgleda i ima sličnu funkciju. Također se televizijski LCD ekrani koriste kao monitori za prikazivanje informacija i drugih sadržaja bez programa HRT-a u čitavom nizu poslovnih objekata, a u turističkim objektima se gledaju isključivo satelitski programi pa se sezonski turizam stranih gostiju nepotrebno opterećuje dodatnim cjelogodišnjim nametom iako od javne usluge koja se naplaćuje nemaju nikakve koristi.

Dakle raširenost uređaja koji imaju veze s gledanjem video sadržaja je takva da i sami predlagači polaze od činjenice da u svim kućanstvima u Hrvatskoj postoji barem jedan prijemnik. Time se gubi smisao financiranja javnog servisa po kriteriju posjedovanja prijemnika i treba biti riješeno u sustavu državnih financija kao i sve druge javne potrebe.

Osim što takav parafiskalni namet nije pravedno raspoređen (što je protu ustavno) i što više nema tehnološkog opravdanja, on otvara čitav niz problema fiskalne transparentnosti koje predlagač zakona namjerno ugrađuje u prijedlog u skladu s dosadašnjim pristupom HRT-a koji je svojevremeno tumačio i dosadašnje zakone. **Financiranje svake javne funkcije ima biti transparentno izloženo u državnom proračunu, podložno saborskoj raspravi i fiskalnoj kontroli.**

Opravdanje da moraju imati nezavisan izvor prihoda da ne bi bili pod dnevno-političkim pritiskom je prozirna laž, jer su svejedno pod državnom kontrolom, a na isti način bismo onda trebali nezavisno parafiskalnim nametima riješiti financiranje sveučilišta, sudova, policije itd. Ne samo to, voda bi mogla koštati, na primjer: 1,1%, struja 1,8%, ili odvoz kućnog otpada 0,9% od prosječne neto plaće zaposlenih u RH / po domaćinstvu.

Ako baš postoji strah od preglasavanja minimalnom većinom odluke vezane u HRT mogu se u saboru donositi i dvotrećinskom većinom, a ne prepuštanjem HRT-u da funkcionira kao parafiskalna institucija s paradržavnim ovlastima.

Kako se pretpostavlja da svi imaju prijemnik **uvodi se načelo pretpostavljene krivnje** pa je teret dokazivanja da se nema prijemnik na stanovništvu što je potpuno neprihvatljivo i čak protuustavno. Kao i do sada svejedno će jedan dio izbjegavati plaćanje pa će teret biti dodatno nepravedno raspoređen, a namjera da se koristi baza informacija o potrošačima električne energije je protuustavna jer se prema zakonu o zaštiti osobnih podataka **podaci koji su prikupljeni za jednu namjenu ne mogu bez privole prosljeđivati nekom drugom**, a HRT uporno zaboravlja da oni nisu državna institucija nego javna ustanova, a HEP javno poduzeće, dakle u Hrvatskoj pred zakonom u istom statusu kao i sve druge privatne ustanove i poduzeća.

Zato se predviđa i da bi HRT mogao svojim odlukama nekome davati popuste i olakšice kod plaćanja pristojbi, međutim za **izuzeće od plaćanja fiskalnih obveza smije biti nadležan samo Sabor RH** u redovnoj proceduri.

- Saveza udruga za zaštitu potrošača Hrvatske -

Centar za edukaciju i informiranje potrošača – Bilje, «Dalmatinski potrošač» Split, «Dubrovački potrošač» Dubrovnik, Hrvatska udruga za zaštitu potrošača HUZP – Zagreb, Hrvatska udruga za zaštitu potrošača HUZP – Slavonski Brod, «Klub potrošača» - Vodice, «Međimurski potrošač» Čakovec, «Potrošački centar» Rijeka, «Šibenski potrošač» Šibenik, Udruga za zaštitu potrošača Grada Samobora, Udruga za zaštitu potrošača komunalne djelatnosti – Solin, «Zadarski potrošač» Zadar i «Varaždinski potrošač» Varaždin

Zakon osim što ima problema sa stvarnim definiranjem što je to prijemnik u suvremenim tehnološkim uvjetima, također određuje što se ima smatrati kućanstvom jer im je valjda dvojbeno definicija iz drugih zakona pa bismo trebali imati šarolikost u tome što se ima smatrati pravnom osobom, što fizičkom, a što kućanstvom ovisno o zakonu koji se primjenjuje i time stvoriti pravni nered. Ovdje se postavlja pitanje poštenja s obzirom na vrijeme korištenja HTV usluga u vrijeme bavljenja turizmom. Već su prema starom zakonu pokušali pokrenuti naplatu kod iznajmljivača soba turistima u kućanstvu na način da ih izjednače s pravnim osobama svojom internom odlukom, što sudska praksa naravno nije podržala.

Predlagač zakona u članku 34. uvodi i pojam da netko „ima“ prijemnik, pri čemu „imanje“ nije pravni pojam za razliku od vlasništva, posjeda i korištenja. Dosadašnji zakon je npr. određivao obveze vlasnika, a HRT je uporno pokušavao uvesti u sustav plaćanja korisnike prijemnika. S pojmom imatelja uvodi se krajnja anarhija u kojoj bi valjda HRT po nahođenju mogao određivati tko je to. Nakon prvog stavka u kojem se kaže da svatko tko **ima** prijemnik je obveznik, ipak se u drugom stavku navodi da kućanstva koja **u vlasništvu imaju** više prijemnika plaćaju za jedan. Međutim već u trećem stavku vlasnik vozila mora plaćati ukoliko se je u njemu ugrađen prijemnik iako nema razloga zbog čega vlasnik tog prijemnika ne može biti i netko drugi. Ključni dio u logici pristupa se vidi u stavku 5 jer se smatra da prijamnik ima svaka pravna ili fizička osoba koja je obveznik plaćanja električne energije, osim ako dostavi pisanu izjavu da **nema prijamnik u svojem prostoru niti se koristi tuđim prijamnikom**. Dakle obveznik je po tome članku ne više vlasnik prijemnika nego i onaj tko se koristi bilo kakvim pa i tuđim prijamnikom. S druge strane što je sa vlasnikom prijemnika koji u unajmljenom stanu koristi svoj prijemnik, a vlasnik stana je obveznik plaćanja električne energije? Takvo neprecizno definiranje predstavlja pravni nered i nesigurnost.

Neprihvatljivo je da su zakonom svi pretpostavljeni obveznici plaćanja pristojbe, a da način odjave prijamnika i kontrole plaćanja pristojbe utvrđuje HRT svojom odlukom. Na taj način **HRT ima ovlasti kakve u Hrvatskoj nema niti policija, da po nahođenju u skladu sa svojom internom odlukom ulazi ljudima u stanove i kontrolira koriste li se kakvim prijamnikom**, a ako odbiju kontrolu pretpostavlja se da su priznali krivnju. Djelatnici HRT-a odmah postaju i istražitelji i vještaci i suci ovlaštteni izdavati i naplaćivati kazne.

Sva apsurdnost naplate po prijamniku se vidi i iz samog stavka 2 članka 36 u kojem su druge televizijske kuće isključene iz obveze plaćanja pristojbe ako im prijamnici služe za gledanje vlastita programa ili druge pravne osobe kojima ti prijamnici služe za neki drugi posao, a ne gledanje programa HRT-a. Dakle u tome slučaju ne vrijedi više načelo vlasništva, niti korištenja uređaja, nego načelo korištenja usluge HRT-a. **Time su svi ostali koji ne namjeravaju svojim prijamnicima koristiti program HRT-a stavljeni u neravnopravan položaj protivno ustavu.**

ZAKLJUČAK

Budući se smatra da svako domaćinstvo (koje koristi usluge električne energije) imaju bar jedan radijski i/ili tv prijemnik, te da su svi građani, sukladno ekonomskoj snazi pojedinca (i domaćinstva), porezni obveznici

- Saveza udruga za zaštitu potrošača Hrvatske -

Centar za edukaciju i informiranje potrošača – Bilje, «Dalmatinski potrošač» Split, «Dubrovački potrošač» Dubrovnik, Hrvatska udruga za zaštitu potrošača HUZP – Zagreb, Hrvatska udruga za zaštitu potrošača HUZP – Slavonski Brod, «Klub potrošača» - Vodice, «Međimurski potrošač» Čakovec, «Potrošački centar» Rijeka, «Šibenski potrošač» Šibenik, Udruga za zaštitu potrošača Grada Samobora, Udruga za zaštitu potrošača komunalne djelatnosti – Solin, «Zadarski potrošač» Zadar i «Varaždinski potrošač» Varaždin

koji financiraju proračunsku potrošnju, javna usluga treba biti financirana definiranjem namjenskog budžeta HRT-a u sklopu državnog proračuna jer se jedino tako osigurava transparentnost i socijalnu pravednost.

Financiranje javnih potreba mora biti vezano za dohodak i dobit, a ne uz vlasništvo ili korištenje uređaja koje nije moguće vlasnički registrirati (kao što je to slučaj s motornim vozilima ili nekretninama). Ukidanjem ovlasti HRT-u da naplaćuje pristojbu smanjuju se i troškovi vezani uz to i štite ustavna prava građana koja se narušavaju da bi sustav naplate funkcionirao.

Predsjednik:
Nenad Kurtović

Dostavljeno:

- Naslovu e-poštom: kristina.vlasicek-novoselec@min-kulture.hr
- Udrugama članicama saveza udruga e-poštom
- Internet stranica Saveza udruga

- Saveza udruga za zaštitu potrošača Hrvatske -

Centar za edukaciju i informiranje potrošača – Bilje, «Dalmatinski potrošač» Split, «Dubrovački potrošač» Dubrovnik, Hrvatska udruga za zaštitu potrošača HUZP – Zagreb, Hrvatska udruga za zaštitu potrošača HUZP – Slavonski Brod, «Klub potrošača» - Vodice, «Međimurski potrošač» Čakovec, «Potrošački centar» Rijeka, «Šibenski potrošač» Šibenik, Udruga za zaštitu potrošača Grada Samobora, Udruga za zaštitu potrošača komunalne djelatnosti – Solin, «Zadarski potrošač» Zadar i «Varaždinski potrošač» Varaždin